مقاله پژوهشی
(Originalpaper)

# بررسی میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۶

**زهرا کریمی[۱]، دکتر احمد وهابی*[۲و۳]، سیروان صیاد[۴]، شیلان لطیفی[۵]، هاجر کاشفی[۶]، نگین امانی[۱]، پریا خدیور[۷]**

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده توسعه سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۳ - استادیار گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۴- دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

۵- مرکز بهداشت شهرستان سنندج، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۶- معاونت تحقیقات و فناوری، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۷- دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

(مؤلف مسؤول): تلفن: ۰۸۷-۳۳۶۶۴۶۵۶ پست الکترونیک: vahabiahmad@gmail.com

http://orcid.org/0000-0003-4301-179X

## چکیده

**زمینه و هدف:** اعتماد اجتماعی یکی از جنبه‌های مهم در روابط انسانی است که زمینه‌ساز مشارکت و همکاری بین اعضای جامعه می‌باشد. این مطالعه با هدف تعیین میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۶ انجام گرفت.

**مواد و روش کار:** این مطالعه از نوع مقطعی بود که در آن ۸۵۱ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌برداری تصادفی طبقه‌ای مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار مطالعه، پرسشنامه‌ای با ۱۷ سئوال بود که ۵ بعد صراحت، صداقت، سهیم کردن، تمایلات همکاری جویانه و اطمینان را داشت. داده‌های جمع‌آوری شده با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون های آماری یو من ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد.

**یافته‌ها:** میانگین سن نمونه‌های مورد بررسی ۴/۵۵±۲۳/۱۰ سال با حداقل ۱۸ و حداکثر ۵۲ سال بود. ۳۹۸ نفر (۴۹/۹٪) مرد بودند. میانگین و انحراف معیار نمره سهیم کردن، تمایلات همکاری جویانه، صراحت، صداقت و اطمینان بر حسب ۵ نمره به ترتیب برابر با ۰/۶۷±۳/۱۰، ۰/۶۲±۳/۲۶، ۰/۸۶±۳/۴۱، ۰/۷۱±۳/۳۳ و ۰/۹۰±۳/۱۱ بود. بیشترین و کمترین نمره میانگین به ترتیب در ابعاد صراحت و سهیم کردن اعتماد اجتماعی بدست آمد.

**نتیجه‌گیری:** یافته‌های این پژوهش بیانگر میزان اعتماد اجتماعی بالای نمونه‌های مورد بررسی می‌باشد. یکی از موضوعات بسیار مهمی که بایستی در مقوله اعتماد اجتماعی به آن توجه ویژه‌ای شود، موضوع دین است که در ایجاد اعتماد اجتماعی نقشی اساسی و کلیدی دارد که مسئولین فرهنگی دانشگاه و جامعه بایستی به این مقوله توجه ویژه‌ای داشته باشند.

**واژه‌های کلیدی:** اعتماد اجتماعی، دین‌داری، صراحت، صداقت، اطمینان

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

**مقدمه**

اعتماد در زبان فارسی مترادف با تکیه کردن، واگذاشتن کار به کسی، اطمینان، وثوق، باور و اعتقاد به کار گرفته می‌شود. در زبان لاتین هم اعتماد معادل کلمه ایمان مورد استفاده قرار گرفته است. در ریشه کلمه ایمان، مفهوم وثوق و اعتماد، تسلیم در برابر اراده دیگری و اطمینان به شخص مستتر است. ارائه تعریفی مشخص و قطعی از اعتماد اجتماعی کاری سخت وانجام نشدنی است (۱). اعتماد اجتماعی گاهی منعکس کننده جنبه‌هایی از زندگی اجتماعی است و گاهی نشان دهنده بخشی از شخصیت افراد است (۲).

اعتماد اجتماعی یکی از جنبه‌های مهم در روابط انسانی است که زمینه‌ساز مشارکت و همکاری بین اعضای جامعه می‌باشد. اعتماد اجتماعی، مشارکت را در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی سرعت بخشیده و تمایل افراد را برای همکاری با گروه‌های مختلف جامعه افزایش می‌دهد. اعتماد اجتماعی بر انتظارها و تعهدات اکتسابی و تأییدشده‌ای دلالت دارد که افراد نسبت به یکدیگر و نسبت به سازمان‌ها و نهادهای مربوط به زندگی اجتماعی خود دارند (۳). تحول جوامع انسانی از حالت اولیه به مدرن در گرو پیچیدگی، تراکم روابط اجتماعی و ارتباط متقابل بوده است که اعتماد موجب گستردگی آن‌ها شده است. اگر اعتماد وجود نداشته باشد، نمی‌توان شاهد نظام‌های دموکراتیک، نظم و ثبات اجتماعی، تعادل و همبستگی و انسجام اجتماعی در جامعه بود (۴). اعتماد از گذشته‌های دور در جوامع انسانی نقش مهمی داشته‌است. در گذشته، اعتماد بین شخصی فراوانی وجود داشت زیرا مردم بیشتر با کسانی ارتباط داشتند که به نوعی با آن‌ها آشنا بودند. اعتماد سبب ایجاد روابط مستحکم و صلح‌آمیز می‌گردد که این به نوبه خود پایه و اساس رفتارهای جمعی و همکاری‌های سازنده می‌باشد. اعتماد افراد به هم، نهادها، دولت و برعکس آن اعتماد دولت به شهروندان، سبب توسعه و تعمیق مشارکت‌های اجتماعی می‌شود. شواهد بسیاری وجود دارند که دلالت بر آن دارند که اعتماد اجتماعی در همه ابعاد در جامعه ایران کاهش پیدا کرده است و مطالعات انجام شده در کشور نیز بیانگر کاهش اعتماد اجتماعی در میان اقشار مختلف جامعه است (۸-۵). اعتماد بین افراد باعث می‌شود تا افراد در روابط اجتماعی خود با دیگران، هر گونه بدگمانی را کنار گذاشته و روابط صمیمانه‌ای برقرار کنند و برعکس آن بی اعتمادی باعث سوءظن نسبت به دیگران و ضعف اعتماد به نفس در افراد شده و باعث اختلال در روابط بین فردی شده و همکاری‌های جمعی از بین می‌رود (۶).

مطالعات مختلف انجام شده در زمینه اعتماد اجتماعی بیان‌گر آن است که این عامل یکی از مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر روابط بین فردی و اجتماعی است و فقدان اعتماد اجتماعی می‌تواند مشکلات فراوانی در روابط بین انسان‌ها ایجاد نماید و هرچه اعتماد بیشتر باشد مشارکت مدنی و همکاری‌های مدنی افزایش می‌یابد و باعث رشد عملکردهای اقتصادی در جامعه خواهد شد (۱۳-۸).

در ایران، بررسی اعتماد اجتماعی از دو طریق مورد تحقیق قرار گرفته است. یکی در پژوهش‌هایی که در مورد سرمایه اجتماعی در ایران و برخی نقاط دیگر انجام شده است که در آن‌ها، اعتماد اجتماعی به عنوان یکی از موضوعات اصلی سرمایه اجتماعی، مورد سنجش قرار گرفته است. دوم تحقیقاتی بوده‌اند که مستقیماً به موضوع اعتماد اجتماعی پرداخته‌اند. برآیند کلی این تحقیقات، بیان‌کننده آن است که میزان اعتماد اجتماعی در حد متوسط (میانگین) بوده و یا در حال کاهش می‌باشد (۱۴-۱۱).



[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

دانشجویان علوم پزشکی می‌توانند نقش مؤثر و مهمی در سلامت جامعه داشته باشند. فردی که به عنوان ارائه‌دهنده خدمات پزشکی مشغول به فعالیت می‌باشد به محرمانه‌ترین اسرار بدن بیمار دسترسی خواهد داشت و در مواردی معاینه‌های بدنی صورت می‌گیرد که حتی محرم‌ترین افراد آن بیماران اجازه ورود به آن فضا را ندارند ولی یک نفر پزشک، ماما، پرستار و ... به آن حریم وارد می شود. لذا موضوع اعتماد بسیار مهم و ارزشمند است و لازم است اعتماد اجتماعی کاملی بین بیمار و ارائه‌دهنده خدمت وجود داشته باشد و اگر این اعتماد در حد اعلای آن وجود نداشته باشد، ارائه خدمت دچار اختلال خواهد شد. در این راستا مطالعه شجاعی و همکارش با عنوان مؤلفه‌های اعتماد در رابطه‌ی پزشک و بیمار بر این موضوع تأکید جدی دارد و بیان کرده اند که اعتماد بین بیمار و پزشک باعث بالا رفتن بهره‌وری و اثربخشی درمان خواهد شد (۱۵). مطالعه هزارجریبی و مروتی در بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران و علامه طباطبایی نشان داده‌است که بین جنس و اعتماد اجتماعی، همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود داشته‌است (۱۶).

اعتماد اجتماعی و نقش آن در حیات اجتماعی، سبب شده‌اند تا به عنوان واقعیتی بسیار مهم و جدی مورد توجه جامعه امروزی باشند؛ لذا با توجه به موارد بیان شده، بررسی این موضوع مهم در جامعه جوانان اهمیت بسیاری دارد. بنابراین این مطالعه با هدف تعیین میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۶ طراحی گردید.

## مواد و روش کار

این مطالعه از نوع مقطعی بود. جامعه مورد بررسی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان بودند که با استفاده از فرمول حجم نمونه زیر، تعداد ۸۵۱ نفر از آن‌ها به روش نمونه برداری تصادفی طبقه ای مورد بررسی قرار گرفتند.

$$n = \frac{(Z_{1-\alpha/2} + Z_{\beta})^2 \sigma^2 (DEFF)}{d^2}$$

با توجه به مطالعات مشابه قبلی مقدار انحراف معیار برابر ۰/۸۹۹ در نظر گرفته شد (۴). سایر پارامترها به صورت زیر تعیین شدند:

با قبول سطح خطای ۵٪، $Z_{1-a/2}$=۱/۹۶ تعیین شد. با در نظر گرفتن توان آزمون ۹۰ ٪، مقدار $Z_B$=۱/۲۸. برای تعیین مقدار d، مقدار آن ۰/۱۵ انحراف معیار در نظر گرفته شد، یعنی ۰/۱ فرض کردیم. برای جمع-آوری داده‌ها از پرسش‌نامه اعتماد اجتماعی استفاده شد. این پرسش‌نامه ۱۷ سئوال داشت که ۵ بعد صراحت (رک بودن، بیان افکار و احساسات)، صداقت (راستگویی و عدم تظاهر)، سهیم کردن (ارائه منابع درسی به دیگران، ارائه منابع مورد نیاز به دیگران و اظهار نظر در حل مشکلات)، تمایلات همکاری جویانه (کمک به دیگران، همکاری با دوستان، امانت وسایل مورد نیاز به دوستان) و اطمینان (پایبند دانستن مردم به قول و قرارها)در آن رعایت شده بود. روایی و پایایی این پرسش‌نامه قبلاً در مطالعه بنی فاطمه و رسولی تأیید شده است و مقدار آلفای کرونباخ آن ۰/۷۰ گزارش شده است (۱۷). نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافق با نمره ۵، کمی موافق با نمره ۴، بی نظر با نمره ۳، کمی مخالف با نمره ۲ و کاملاً مخالف با نمره ۱ بود. بیشترین نمره قابل کسب در این پرسش‌نامه ۸۵ و کمترین آن ۱۷ می‌باشد. نقطه برش این پرسش‌نامه نمره ۳ بود. در هر کدام از ابعاد پرسش‌نامه، کسب نمره میانگین کمتر از ۳ به منزله وضعیت ضعیف آن بعد، کسب نمره میانگین ۳ تا ۴ به منزله وضعیت متوسط آن بعد و کسب نمره میانگین

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

بالاتر از ۴ به منزله وضعیت خوب آن بعد می‌باشد. نمرات کمتر از ۴۲/۵ به منزله اعتماد اجتماعی پایین، نمرات بین ۴۲/۶ تا ۵۹/۵ به منزله اعتماد اجتماعی متوسط و نمرات بالاتر از ۵۹/۵ به منزله میزان اعتماد اجتماعی بالا به حساب می‌آید. نمونه‌گیری به صورت طبقه‌بندی سهمیه‌ای بود. به نسبت سهم دانشجویان هر دانشکده، نمونه نهایی در هر دانشکده مشخص شد و به صورت کلاسی داده‌ها جمع‌آوری شد. پس از جمع‌آوری و وارد نمودن داده‌ها در نرم افزار SPSS نسخه ۲۰، برای توصیف متغیرهای کیفی از جداول و نمودارها (فراوانی و درصد) و برای متغیرهای کمی از شاخص های مرکزی و پراکندگی استفاده شد. با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف مشخص گردید که توزیع داده‌ها، نرمال نمی‌باشد لذا برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون‌های آماری یو من ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد.

## یافته‌ها

از ۸۵۱ پرسشنامه توزیع شده در بین دانشجویان، همه آن‌ها برگشت داده‌شد. ۷۹۸ پرسشنامه به طور کامل تکمیل شده بود و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. میانگین و انحراف معیار سن پاسخگویان ۴/۵۵±۲۳/۱۰ سال با حداقل ۱۸ و حداکثر ۵۲ سال بود. ۳۹۸ نفر (۴۹/۹٪) مرد بودند. اکثر پاسخگویان (۹۴/۴٪) در مقطع کاردانی و کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. سایر نتایج در جداول ۱ تا ۳ ارائه شده است.

**جدول ۱: متغیرهای دموگرافیک بررسی شده در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سال ۱۳۹۶**

| متغیر | تعداد | درصد |
|---|---|---|
| **جنسیت** | | |
| مرد | ۳۹۸ | ۴۹/۹ |
| زن | ۴۰۰ | ۵۰/۱ |
| **مقطع تحصیلی** | | |
| کاردانی و کارشناسی | ۷۵۳ | ۹۴/۴ |
| کارشناسی ارشد و بالاتر | ۲۹ | ۳/۶ |
| نامشخص | ۱۶ | ۲ |
| **وضعیت تأهل** | | |
| مجرد | ۶۳۶ | ۷۹/۸ |
| متأهل | ۱۴۶ | ۱۸/۲ |
| نامشخص | ۱۶ | ۲ |
| **وضعیت اقتصادی خانواده** | | |
| بسیار ضعیف | ۸۴ | ۱۰/۵ |
| ضعیف | ۱۰۸ | ۱۳/۵ |
| متوسط | ۲۰۲ | ۲۵/۳ |
| خوب | ۳۸۲ | ۴۷/۹ |
| نامشخص | ۲۲ | ۲/۸ |

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

**جدول ۲: میانگین و انحراف معیار اعتماد اجتماعی و ابعاد آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سال ۱۳۹۶**

| اعتماد اجتماعی و ابعاد آن | سهیم کردن | تمایلات همکاری‌جویانه | صراحت | صداقت | اطمینان | اعتماد اجتماعی |
|---|---|---|---|---|---|---|
| میانگین | ۳/۱۰ | ۳/۲۶ | ۳/۴۱ | ۳/۳۳ | ۳/۱۱ | ۳/۲۴ |
| انحراف معیار | ۰/۶۷ | ۰/۶۲ | ۰/۸۶ | ۰/۷۱ | ۰/۹۰ | ۰/۴۷ |

کمترین و بیشترین نمره میانگین کسب شده با ۳/۱۰ و ۳/۴۱ به ترتیب متعلق به ابعاد سهیم کردن و صراحت بود.

**جدول ۳: ارتباط متغیرهای دموگرافیک و اعتماد اجتماعی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سال ۱۳۹۶**

| متغیر | میانگین و انحراف معیار اعتماد اجتماعی | P.value |
|---|---|---|
| **جنسیت**[1] | | |
| مرد | ۳/۲۳±۰/۵۰ | ۰/۸۷ |
| زن | ۳/۲۵±۰/۴۴ | |
| **مقطع تحصیلی**[2] | | |
| کاردانی و کارشناسی | ۳/۲۵±۰/۴۶ | |
| کارشناسی ارشد و بالاتر | ۳/۱۲±۰/۵۳ | ۰/۳۰ |
| نامشخص | ۳/۰۷±۰/۷۶ | |
| **وضعیت تأهل**[2] | | |
| مجرد | ۳/۲۴±۰/۴۷ | |
| متأهل | ۳/۲۲±۰/۴۴ | ۰/۵۷ |
| نامشخص | ۳/۰۹±۰/۶۵ | |
| **وضعیت اقتصادی خانواده**[2] | | |
| بسیار ضعیف | ۳/۲۴±۰/۵۴ | |
| ضعیف | ۳/۱۳±۰/۴۲ | |
| متوسط | ۳/۲۴±۰/۴۳ | ۰/۰۲ |
| خوب | ۳/۲۸±۰/۴۸ | |
| نامشخص | ۳/۱۱±۰/۵۸ | |

[1] آزمون آماری من ویتنی [2] آزمون آماری کروسکال والیس

یافته‌های جدول بالا بیان‌کننده آن است که رابطه معنی‌دار آماری بین جنسیت افراد پاسخگو و همچنین وضعیت تأهل آن‌ها با اعتماد اجتماعی دیده نشد. بین وضعیت اقتصادی دانشجویان با اعتماد اجتماعی (R=0.09 و P=0.02) رابطه آماری معنی‌دار وجود دارد.

## بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه که به بررسی میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۶ پرداخته است بیان‌کننده آن است میانگین نمره اعتماد اجتماعی دانشجویان مورد بررسی در این مطالعه برابر با ۵۵ بود که در حد متوسط و بالاتر می‌باشد؛ اما فاصله کمی با خوب دارد. این یافته با نتایج مطالعه کیاکجوری و افراسیابی در دانشگاه‌های شیراز و پیام نور شیراز (۸) همخوانی دارد. اعتماد اجتماعی یکی از جنبه‌های مهم در روابط انسانی می‌باشد که زمینه ساز مشارکت و همکاری بین اعضای جامعه می‌باشد. اعتماد اجتماعی، مشارکت را در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی سرعت بخشیده و تمایل افراد را برای

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

همکاری با گروه‌های مختلف جامعه افزایش می‌دهد. اعتماد اجتماعی بر انتظارها و تعهدات اکتسابی و تأیید شده‌ای دلالت دارد که افراد نسبت به یکدیگر و نسبت به سازمان‌ها و نهادهای مربوط به زندگی اجتماعی خود دارند (۳). در این مطالعه بین سن دانشجویان مورد بررسی و ابعاد سهیم کردن و تمایلات همکاری جویانه اعتماد اجتماعی تفاوت آماری معنی‌دار وجود داشت. در مطالعه قدیمی در دانشگاه زنجان، رابطه آماری معنی‌داری بین سن و اعتماد اجتماعی وجود داشته است ولی برعکس یافته‌های این مطالعه بوده است (۱۱). نتایج این مطالعه بیان می‌کند که دانشجویان مقاطع بالاتر نمره اعتماد اجتماعی پایین‌تری دارند که با یافته‌های کیاکجوری و افراسیابی نیز که بیان‌کننده پایین بودن نمره اعتماد اجتماعی دانشجویان مقاطع بالاتر تحصیلی است، هم‌خوانی دارد. یافته‌های همان مطالعه نیز بیان‌کننده آن است که بین سن و اعتماد اجتماعی، رابطه معنی‌دار آماری مشاهده نشده‌است (۸) که با یافته‌های این مطالعه از این بابت همخوانی ندارد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که بین اعتماد اجتماعی و ابعاد آن با متغیرهای جنسیت، مقطع تحصیلی و وضعیت تأهل، تفاوت آماری معنی‌دار وجود ندارد؛ اگرچه رابطه‌ای ضعیف و معکوس بین مقطع تحصیلی و حیطه صداقت وجود دارد. یافته‌های این مطالعه هم‌چنین بیان‌کننده آن است که بین بعد صراحت و سن، رابطه معنی‌دار آماری اما معکوس وجود دارد؛ یعنی هر اندازه که سن بالاتر می‌رود، صراحت افراد کاهش می‌یابد و بر عکس آن در افراد جوان‌تر صراحت گفته‌های آن‌ها بیشتر بوده و افراد به نحو راحت‌تر و به شیوه‌ای بی پرواتر سخنان خودشان را بیان می‌کنند. این یافته با نتایج مطالعه قدیمی در دانشگاه زنجان همخوانی دارد (۱۱). رابطه بین سن و بعد سهیم‌کردن نیز معنی‌دار و مثبت می‌باشد؛ یعنی سهیم کردن افراد در کارها و آن‌چه که برای خود دوست دارند با افزایش سن بیشتر شده و افراد جوان‌تر معمولاً در این بعد از اعتماد اجتماعی، نمره کمتری را نسبت به افراد مسن‌تر دریافت کرده‌اند. تمایلات همکاری جویانه در افراد با سن بالاتر نسبت به افراد جوان‌تر بیشتر بوده و این گروه از افراد در این بعد اعتماد اجتماعی نمره بالاتری را کسب نموده‌اند. در تبیین این یافته‌ها با سن می‌توان چنین بیان نمود که افراد با سن بالاتر نسبت به افراد جوان‌تر از تجربه بیشتری برخوردار بوده و با افراد بیشتری هم‌صحبت بوده‌اند و گرمی و سردی بیشتری را در زندگی لمس کرده‌اند و به اصطلاح آب دیده‌تر هستند. در این تجربه رابطه‌ای معنی‌دار بین جنسیت افراد مورد بررسی و هم‌چنین وضعیت تأهل آن‌ها با اعتماد اجتماعی و ابعاد آن مشاهده نشد. در این مطالعه مشخص گردید که دختران از نمره اعتماد اجتماعی بالاتری به نسبت پسران برخوردار هستند. این یافته با نتایج مطالعه قدیمی همخوانی ندارد چون در آن مطالعه بیان شده است که دختران از نمره اعتماد اجتماعی پایین‌تری نسبت به پسران برخوردار بودند و دانشجویان مجرد نسبت به دانشجویان متأهل از میزان اعتماد اجتماعی پایین‌تری برخوردار بوده اند (۱۱). از یافته‌های دیگر این مطالعه آن است که زنان به نسبت مردان، تمایلات همکاری جویانه بیشتری داشتند. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که زنان موجوداتی لطیف و مهربان‌تر نسبت به مردان هستند و بیشتر از آن‌ها مغلوب احساسات خود می شوند و بیش از مردان به هم نوعان خود کمک نموده و امکانات خود را در اختیار آن‌ها قرار می دهند. در بعد اطمینان اعتماد اجتماعی، افراد مجرد به نسبت افراد متأهل از نمره بالاتری برخوردار بودند. در تبیین این یافته می‌توان بیان نمود که اکثر افراد مجرد دارای سن کمتری بوده و دارای طبعی لطیف و مهربان‌تر هستند و لذا بیشتر



[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

اطمینان نموده و در مواردی مغلوب احساسات جوانی و کم تجربه‌ای خود می‌شوند. بین بعد صداقت و مقطع تحصیلی نمونه‌های مورد بررسی، رابطه معنی‌دار آماری و معکوس مشاهده گردید که این رابطه ضعیف می‌باشد؛ یعنی با ارتقای مقطع تحصیلی، افراد مورد بررسی از بیان صادقانه امور پرهیز بیشتری نموده و در مواردی به نحو مصلحت آمیزی که به خود و دیگران صدمه‌ای وارد نشود، اظهارنظر می‌کنند. افرادی که در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر بودند به نسبت افراد با مقطع تحصیلی پایین‌تر از نمره اطمینان بالاتری برخوردار بودند. این نمره بالا می‌تواند به خاطر تجربه آن‌ها در زندگی باشد و این‌که نیاز دیگران را بهتر لمس می‌کنند؛ چون خود آن‌ها این مراحل را در زندگی خود طی کرده‌اند. بین وضعیت اقتصادی دانشجویان مورد بررسی با اعتماد اجتماعی و هم‌چنین ابعاد سهیم کردن و صداقت، رابطه معنی‌دار آماری و مثبت وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعه کیاکجوری و افراسیابی نیز از این منظر، هم‌خوانی دارد (۸). افرادی که از وضعیت اقتصادی بهتری برخوردار بودند، در بعد سهیم کردن نمره بیشتری را کسب نموده بودند؛ این یافته را می‌توان چنین تبیین نمود که در مواردی، توان مادی افراد نقش مهم و تعیین کننده‌ای برای سهیم کردن داشته‌های خود با دیگران را دارد. فردی که از نظر اقتصادی توانمند است می‌تواند آن‌چه را که دارد در اختیار دیگران قرار داده و اگر خود به آن نیازمند بود آن را دوباره تهیه نماید. به عبارت دیگر افراد برخوردار از منابع بیشتر، از سوی دیگران راحت‌تر پذیرفته می‌شوند و این پذیرش راحت‌تر بر اعتماد اجتماعی و منزلت آن‌ها می‌افزاید. این یافته با نتایج مطالعه قدیمی که بیان‌کننده وضعیت درآمد و شغل افراد است، هم‌خوانی دارد؛ چون در آن مطالعه نیز افراد با درآمد و دارای شغل از اعتماد اجتماعی بالاتری برخوردار بودند (۱۱). در مطالعه حیدرآبادی و هم‌چنین مطالعه کتابی و همکاران بیان شده‌است که بین جنسیت و اعتماد اجتماعی و هم‌چنین وضعیت تأهل و اعتماد اجتماعی رابطه آماری معنی‌دار وجود نداشته است (۱۴ و ۴) که با نتایج این مطالعه هم‌خوانی دارد اما در مورد سن افراد مورد بررسی و اعتماد اجتماعی و هم‌چنین سطح تحصیلات افراد و اعتماد اجتماعی، یافته‌های این مطالعه با یافته‌های مطالعه حیدرآبادی (۴)، هم‌خوانی ندارد.

یافته‌های این پژوهش بیان‌گر میزان اعتماد اجتماعی بالای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان می‌باشد. این نمره بالا می‌تواند سبب ارتقای اعتماد به نفس آن‌ها شده و به تبع آن چنین افرادی می‌توانند در جامعه موفق‌تر عمل نمایند. به هر اندازه میزان اعتماد اجتماعی در بین مردم بیشتر باشد و از این اعتماد اجتماعی سوءاستفاده نشود، جامعه به پیشرفت بیشتری دست خواهد یافت. یکی از موضوعات بسیار مهمی که بایستی در مقوله اعتماد اجتماعی به آن توجه ویژه‌ای شود، موضوع دین است که در ایجاد اعتماد اجتماعی نقشی اساسی و کلیدی دارد که جای آن در جامعه امروزی بسیار کم رنگ می‌باشد. مسئولین فرهنگی دانشگاه و جامعه بایستی به این مقوله توجه ویژه‌ای داشته و با ترویج درست آن و معیارهای ارزشمندش، سبب افزایش اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان و مردم شوند.

## تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از همه دانشجویانی که در اجرای این پروژه با ما همکاری نمودند و پرسش‌نامه‌ها را به طور کامل پر نموده و تحویل دادند، تشکر و قدردانی نمایند. از شورای پژوهشی کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی کردستان به خاطر همکاری در تصویب این طرح و تأمین هزینه این پژوهش

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

در قالب طرح تحقیقاتی دانشجویی، تشکر و قدردانی می‌گردد. هزینه اجرای این پژوهش توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کردستان با کد اخلاق شماره IR.MUK.REC.1396/118 تأمین گردیده‌است.

**References**

1- Abbaszade M. The Study of Effectives Factors Upon the Formation of Social Trust Among the Master & PH.D. Students of Tabriz University. Social Welfare. 2005; 4 (15) : 267-292

**2-** Mohseni-Tabrizi AR, Moidfar S, Golabi F. Generational approach to examine the social trust among different generations. Journal of Applied Sociology. 2011; 22(1): 41-70.

3- Arkeya M, Ghafari Gh. An inquiry of the relationship between social trust and social participation in Kashan rural areas. Journal of Social sciences. 2001; 17(17): 3-31.

4- Heydarabadi A. Social trust and socio-cultural factors involving on it (a case study of 20 to 29 years old in Mazandaran). Quarterly Sociological Studies of Youth (Hame Shenasi Motaleate Javanan). 2010; 1(1): 39-66.

5- Azadar-Makki T, Kamali A. Trust, community and gender Comparative analysis of mutual trust between the two sexes. Iranian Journal of Sociology. 2004; 5(2): 100-132.

6- Zahirinia M, Nikkhah H, Fallahi-Shahabad A, Sadeghi S, Aziz Zadeh O. Social trust and its impact on social participation of Hormozgan University students. Cultural Journal of Hormozgan. 2016; 6(11): 86-136.

7- Ghoreyshi F, Sedaghat K. Study of cultural and social factor;s role in social trust of Tabriz citizens. Quarterly Journal of Applied Sociology. 2010; 20(4): 75-102.

8- Kiakajoori S, Afrasiabi H. Study of social trust and its related factors among students. Journal of Economic and Developmental Sociology. 2012; 1(2): 143-165.

9- Safiri Kh, Sadeghi M. Girl students' social participation sciences faculties in Tehran universities and effective factors on it. Quarterly Journal of Applied Sociology. 2009; 20(2): 1-34.

10- Yarmohammad Toski M, Tavasoli Gh. Investigating the foundations of social capital by relying on social trust: a case study of students in Arak, 2005. Quarterly Journal of Sociology. 2005; 1(4): 13-30.

11- Ghadimi M. Investigating the level of social trust and factors affecting it among students of Zanjan universities. Human Sciences. 2007; 53: 61-92.

12- Alipour P, Zahedi MJ, SHiyaei M. Trust and Partnership (Study of the Relationship between Trust and Social Participation in Tehran). Iranian Sociological Association. 2009; 10(2): 109-135.

13- Zare-Shahabadi A, Noorian NM. A Study of the Relationship of Trust with Social Participation among Yazd University Students. Journal of Economic and Developmental Sociology. 2012; 1: 47-69.

14- Ketabi M, Adibi Sade M, Ghasemi V, Sadeghi Dehcheshmeh S. Measurement of social trust and its effective factors in Chaharmahal and Bakhtiari city centers. Journal of Applied Sociology. 2010; 21(4): 97-122.

15- Shojaei A, Abolhasani Niaraki F. Criteria of trust in the physician-patient relationship. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2013; 5(7): 79-90.

16- Hazarjaribi J, Morvati N. Factors affecting the formation of social trust (case study: Allameh Tabatabai University students and Tehran University). Quarterly Journal of Welfare and Social Development Planning. 2011; 2(7): 27-66.

17- Banifatemeh H, Rasouli Z. Study of the degree of social alienation among students of Tabriz University and its related factors. Applied Sociology. 2010; 22(1): 1-26.

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]

**Original paper**

# Survey of Social Trust Rate and its Related Factors among the Students of Kurdistan University of Medical Sciences, 2017

**Zahra Karimi[1], Ahmad Vahabi[2*, 3], Sirvan Sayyad[4], Shilan Latifi[5], Hajar Kashefi[6], Negin Amani[1], Parya Khadivar[7]**

1- Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.
2- Social Determinants of Health Research Center, Research Institute for Health Development, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.
3- Assistant Professor, Department of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.
4- Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.
5- Sanandaj Health Center, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.
6- Vice Chancellor for Research and Technology, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
7- Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

**Corresponding Aauthor:** Tel: 087-33664656, Email: vahabiahmad@gmail.com
http://orcid.org/0000-0003-4301-179X

## Abstract

**Background and Aim:** Social trust is one of the most important aspects of humans' relationship and it is the basis of partnership and cooperation among members of the community. The aim of this study was to determine the social trust rate and its related factors among the students of Kurdistan University of Medical Sciences, 2017

**Material and Method:** This was a cross-sectional study in which 851 students were selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with 17 questions that has 5 dimensions, including clarity, honesty, sharing, co-operative tendencies, and assurance. The 5-point Likert questionnaire has been graded in full agreement with the score of 5, totally opposite to the score of 1. Collected data were analyzed using SPSS software version 20 and analyzed using Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis Tests.

**Results:** The mean age of the selected students was 23.10 ± 4.55 with a minimum of 18 and a maximum of 52 years-old of which 398 (49.9%) were men and 400 (50.1%) were women. The mean and standard deviation of share score, cooperative inclinations, clarity, integrity, and assurance were 3.10±0.67, 3.26±0.62, 3.41±0.86, 3.33±0.71, and 3.11±0.90, respectively. The highest and lowest mean scores were obtained in terms of clarity and share of social trust, respectively.

**Conclusion:** The findings of this study indicate that the level of social trust is high. One of the most important issues in the field of social trust that must be given special attention is religion. It plays a key role in creating social trust. Cultural authorities in universities and society must pay particular attention to this issue.

**Keywords:** Social trust, Religiosity, Frankness, Honesty, Assurance

[ Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-26 ]